

UN DOMINGO CUALQUIERA

DEL 03 DE NOVIEMBRE AL 17 DE DISEMBRE DE 2023

TXEMA SALVANS

UNA EXPOSICIÓ COMISSARIADA PER ALBERT GUSI I ANDRÉS HISPANO

Un paisatge és el fragment d'un lloc. Un diumenge és un estat d'ànim. Totes dues qüestions les defineix i les experimenta cadascú com vol. Txema Salvans, per exemple, fa alguns anys que passa el matí del diumenge al pàrquing del Carrefour, al quilòmetre cinc de l'autovia de Castelldefels. És un lloc desert, però no deshabitat. És precisament la gent que decideix passar aquí el matí del diumenge el que fa que en Txema sigui en aquest no-lloc.

No sempre són clars els motius que els han conduït fins aquí i, de fet, és aquest enigma el que confereix un aire de recerca antropològica a aquestes fotografies. Saben alguna cosa que nosaltres ignorem? Aquests feligresos del gran logo vermell i blau, lluny de semblar perduts, transmeten la seguretat de qui ha trobat una pau elusiva a la resta.

Txema Salvans és un fotògraf d'origen català. El seu treball fotogràfic tracta la peculiaritat en la quotidianitat de la cultura popular. El seu treball ha estat ressenyat per grans artistes com Martin Parr i Joan Fontcuberta.

L'exposició, coproducció de Panoràmic i Can Manyé, va formar part de l'edició 2022 del festival al Museu de Granollers, edició dedicada al quart paisatge a través de les preguntes: què és el paisatge? I quin és el futur que s'esdevindrà?

COPRODUCCIÓ

CAN MANYÉ ESPAI D'ART I CREACIÓ
Riera Fosca, 42 d'Alella - T. 93 540 87 23 - dimecres, dijous i divendres de 17 a 20 h i dissabte i diumenge d'11 a 14 h - alella.cat

 AJUNTAMENT D'ALELLA

   #canmanyeyears

PANORÀMIC
FESTIVAL DE CINEMA, FOTOGRAFIA I MÉS

AMB EL SUPORT DE

 Diputació
Barcelona

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

QUAN EL MÉS VISIBLE, A LA NATURA, POT ESDEVENIR INVISIBLE

Jordi Serrallonga

Professor d'Antropologia i Evolució Humana de la Universitat Oberta de Catalunya
Col·laborador del Museu de Ciències Naturals de Barcelona

Circulem per les grans planes del Serengeti, a l'Àfrica Oriental, i no és rar trobar, en ple dia, a una lleona situada dalt d'una roca ben visible; és un *kopi*, les formacions granítiques que, com si fossin illes, destaquen en el bell mig de l'oceà d'herba daurada. Però, per què un munt d'animals –nyus, zebres, girafes i antílops– romanen per les rodalies del turó tot pasturant sense alterar-se? A molts documentals i pel·lícules sempre ens havien mostrat als herbívors com a preses atemorides que eviten als predadors. En el món real, la vida a la sabana és molt més agradable; i la femella *simba* manté el cap aixecat i panteixa de forma sonora sense dissimular la seva presència. Té la panxa ben plena, les orelles aixecades... no causarà cap problema als seus veïns. El mateix succeeix quan un guepard s'enfila al cim del termiter que també sobresurt de les altes herbes. Els animals més propers l'observen i ni s'immuten; saben que si anés de cacera es faria invisible. Un guepard pot caminar molt a prop teu sense que siguem capaços de veure'l: es mimetitza perfectament amb el medi. I encara es fa més visible quan, no poques vegades, salta al sostre dels vehicles 4x4. Empra l'andròmina a manera d'improvisada atalaia on descansar, o decidir cap a quin camí continuarà: un grup de gaseles llunyanes poden ser l'objectiu d'aquí a unes hores. Ara bé, com en el cas de la lleona, la fauna més propera continua amb el seu dia a dia. Quan la bèstia no evita fer-se visible tot és tranquil·litat... l'observador és part del territori. I això mateix passa amb Txema Salvans.

Quan en Txema Salvans fotografia l'extensa sabana –el pàrquing del *Carrefour*– esdevé molt visible; més si fa de sentinella i franc tirador des del sostre de la seva furgoneta blava. Però, el visible esdevé invisible o, senzillament, ignorat. Com passa amb la lleona i el guepard, Salvans forma part del paisatge, i la seva actitud i embolcall no desperten sospita ni por entre la resta d'humans de la jungla d'asfalt. La càmera de plaques sobre un trípode –que pot semblar des d'un teodolit, passant per un sonòmetre fins a un mesurador de contaminació ambiental– no és una arma que apunta ni uns ullals esmolats que poden caure sobre el teu coll. A diferència d'un mòbil impertinent –tots el fem servir per capturar intimitats– o rèflex amb teleobjectiu fàl·lic, és una eina desconeguda i innòcua. Ahir, considerem que qualsevol persona vestida amb una armilla verd llampant no vol atacar-nos ni violar el nostre espai; està desenvolupant una tasca independent de la que realitzem nosaltres: llegir, rentar el cotxe o provar una moto de carreres. Aquí, simulant a la falsa corall no verinosa (la serp que adopta els mateixos colors, però amb ordre diferent dels anells, que la corall altament verinosa), en Txema Salvans es camufla amb la mateixa pell de persones que –des d'un bomber a un operari que soluciona una avaria elèctrica– duen armilles llampants. La diferència seria que mentre tothom evita a les dues serps –la combinació de colors denota perill–, l'armilla reflectant és sinònim de seguretat i benestar.

En definitiva, igual que la lleona i el guepard enfilats, en Txema Salvans no és considerat una amenaça per part de l'individu observat. Fins i tot, ens explica que fa servir unes ulleres fosques ben grans; així no delata la direcció de la seva mirada. Una estratègia adaptativa interessant més si tenim en compte que molts animals –i l'*Homo sapiens* també ho és– mostren neguit i amenaça davant una mirada fixa. Per exemple, quan treballem amb els goril·les, en el seu hàbitat natural, mai els escrutem directament als ulls... es posarien nerviosos i fugirien. En definitiva, l'inofensiu homenet de la furgoneta, de forma conscient o inconscient, ha emprat la metodologia que fem servir els naturalistes i antropòlegs quan ens apropem al subjecte d'estudi: la familiarització. Per a estudiar a un grup d'elefants, o a una ètnia humana, i no alterar la seva conducta habitual, cal que s'acostumin a la nostra presència, neutralitat i passivitat. Un cop més: quan el més visible, a la natura (inclosa la urbana), esdevé gairebé o totalment invisible.